

Sote – himmelien himmeli vai tiekartta hyvinvointiin

Sote-uudistus ja sosiaaliset oikeudet
Vapaus valita toisin –seminaari 9.3.2015
Professori Juhani Lehto

Kansalaisten oikeudet lainsäädännössä

Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.

Perustuslaki 19 §

Kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on järjestettävä terveydenhuollon palvelut sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän asukkaiden hyvinvointi, potilasturvallisuus, sosiaalinen turvallisuus ja terveydentila sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seurannan perusteella lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti arvioitu perusteltu tarve edellyttävät.

Terveydenhuoltolaki 10 §

Kunnan on järjestettävä ikääntyneen väestön sosiaalipalvelut sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnan ikääntyneen väestön hyvinvointi, sosiaalinen turvallisuus ja toimintakyky edellyttävät. Palvelut on järjestettävä niin, että ne ovat kunnan ikääntyneen väestön saatavissa yhdenvertaisesti.

Vanhuspalvelulaki 7 §

Kunnan on järjestettävä iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä.

Vanhuspalvelulaki 13 §

**Vakuutetulla on oikeus saada tässä
laissa erikseen säädety
omavastuuosuuden ylittävältä osalta
korvausta tarpeellisista sairaanhoidon
kustannuksista sekä raskauden ja
synnytyksen aiheuttamista
tarpeellisista kustannuksista.**

Sairausvakuutuslaki II luku 2 §

**Sairaanhoidona vakuutetulle
korvataan sen mukaan kuin
jäljempänä säädetään **lääkärin ja
hammaslääkärin suorittama ja
määräämä tutkimus sekä antama ja
määräämä hoito, lääkärin ja
hammaslääkärin vakuutetun
sairauden hoitoon määräämät
lääkkeet...****

Sairausvakuutuslaki II luku 1 §

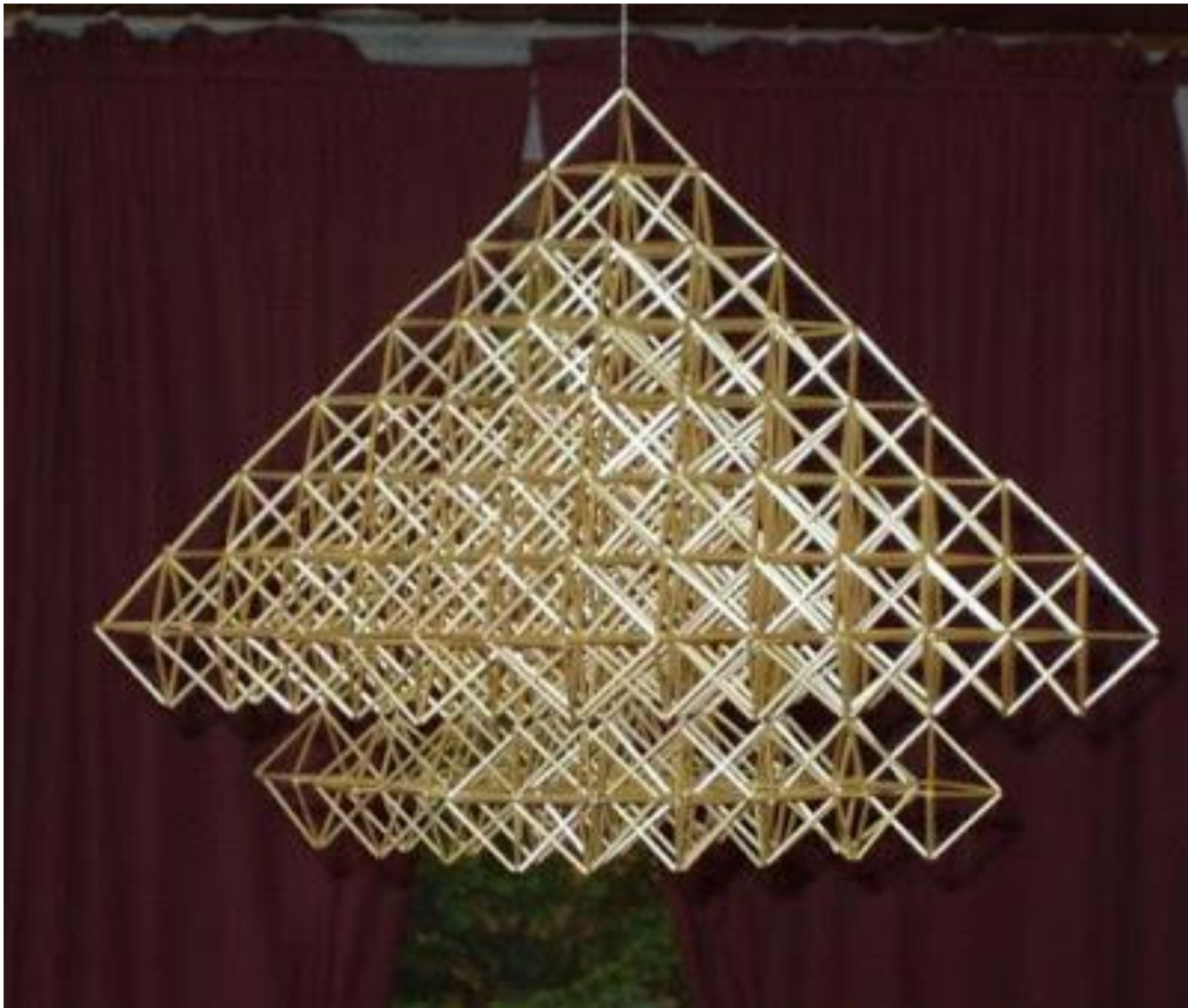
KAIKISSA KUNNALLISEN SOTEN LAEISSA

- **Kiireellisen avun ja hoidon tarpeessa olevaan liittyvät velvollisuudet ovat tiukempia – eli oikeus kiireelliseen hoitoon on vahvempi kuin oikeus kiireettömään hoitoon**
- **Eli ehkäisy, pitempiaikaiset hoidon tarpeet ja kuntoutus posterisoituvat**

SOTE-LAKIESITYS

- **Muuttaa hallintoa, demokratiaa ja rahoitusta, ei oikeuksia**
- **Kun oikeuksien tulkinta on jätetty hallinnolle, oikeuksien tulkinnan konteksti muuttuu sote-lain myötä**

Juhani Lehto VVT sote-seminaari 9.3.2015

MUISTUTUS

VALTAVA-uudistus 1984 loi Suomeen sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon koko maassa yhteen kokoavan rahoitus-, kokonaissuunnittelu- ja normiohjausjärjestelmän, jolla luvattiin saavutettavan integraatiota, tasa-arvoiset oikeudet palveluihin ja menokehityksen hillintä – kuulostaako tutulta?

OIKEUKSIEN TULKINNAN KONTEKSTI

- **Tulkitsijat eivät vaaleissa vastuussa tulkinnoistaan**
- **Tulkinnat tehdään numeroiden ja valitusten perusteella, sekä asiantuntijajohto että poliittiset päättäjät etäämpänä päätösten vaikutuskohteista**
- **Sekä kunnista että valtiosta painetta tulkitsijoihin – konkreettinen menokasvun hillintäpaine, periaatteellinen oikeuksien turvaamispaine?**
- **Eri väestöryhmien ja muiden intressiryhmien vaikutusmahdollisuudet tulkitsijoihin suoraan – kansalaisyhteiskunnan uudelleenorganisointuminen tarpeen?**

OIKEUKSIEN TULKINNAN KONTEKSTI MUUTTUU?

- **Yhä useampia asioita koskien syntyy tarve määritellä oikeudet vahvemmin, ”vakuutusmaisesti”**
  - **valinnanvapaus,**
  - **EU-oikeudet,**
  - **lääkehoidon ja sille vaihtoehtoisen hoidon oikeuksien erilaisuus,**
  - **painostusryhmien vaikutus**
- **sote-alueet olisivat (olleet) enemmän vakuutusyhtiön kuin kuntien kaltaisia asemaltaan**

LÖYTYYKÖ OIKEUKSIA PAINOTTAVAA POLITIIKKAA?

- **vrt. sote-lakiesitys 8 puolueen yhteisesitys, mutta eivät ulkopuolisetkaan ryhmät ole edustaneet oikeuslähtöistä vaihtoehtoa**
- **terveysbisneksen, lääkäriliiton ja kokoomuksen (ja THL:n tukemalle) valinnanvapausretoriikalla on tilaa, kun ei ole oikeuspoliittista vaihtoehtoa**

MUISTUTUS

VALTAVA-uudistus 1984 loi Suomeen sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon koko maassa yhteen kokoavan rahoitus-, kokonaissuunnittelu- ja normiohjausjärjestelmän, jolla luvattiin saavutettavan integraatiota, tasa-arvoiset oikeudet palveluihin ja menokehityksen hillintä – kuulostaako tutulta?